

Ганна Григорівна СТАРОСТЕНКО

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економічної теорії,
Національний університет державної податкової служби України,
вул. Карла Маркса, 31, м. Ірпінь, 08201, Україна
E-mail: h_star@ukr.net
Телефон: +380672549068

Андрій Віталійович СУРЖЕНКО

Національний університет державної податкової служби України,
вул. Карла Маркса, 31, м. Ірпінь, 08201, Україна
E-mail: h_star@ukr.net
Телефон: +380672549068

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Старостенко, Г. Г. Особливості бюджетного регулювання ринкової економіки країни [Текст] / Ганна Григорівна Старостенко, Андрій Віталійович Сурженко // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. – Том 15. – № 2. – С. 93-99. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Стаття присвячена дослідженню бюджету держави як універсального інструменту розподілу валового внутрішнього продукту та визначення його впливу на регулювання ринкової економіки України. В умовах формування останньої постає питання ефективного фінансового забезпечення та соціально-економічного розвитку, зокрема через використання державного бюджету. Він є основною ланкою державних фінансів, базовою складовою функціонування фінансової системи. Сучасний стан доходної та видаткової частини бюджету в умовах сучасних трансформацій господарського життя зумовлює пошук можливих напрямів оптимізації цього процесу. Встановлено, що сучасний стан бюджету держави має незбалансовану структуру, що спричинює безліч негативних явищ суспільно-економічного розвитку країни. Виявлені недоліки зумовлені, насамперед, недостатнім розвитком програмно-цільового методу виконання бюджету, який полягає у безпосередньому поєднанні джерел надходжень фінансових ресурсів з напрямками їх використання. Дослідження проводилося із застосуванням методу діалектики при визначенні доцільності бюджету в умовах ринкового середовища, аналітичного методу, методу порівняння та синтезу при оцінці сучасного стану бюджету, а також – при визначенні перспектив його розвитку в умовах вітчизняної економіки. Варто зазначити, що бюджет урівноважує фінансові інтереси суб'єктів розподільних відносин, забезпечує збалансований розвиток країни. Через бюджет фінансуються основні напрями суспільного розвитку. Бюджет є особливою формою перерозподільних відносин, тому потребує значного правового регулювання. У державному бюджеті країни зазначені основні джерела, форми, обсяг доходів і видатків, тому ця економічна категорія посідає ключове місце у системі регулювання господарської системи ринкового типу. У статті розглядається прогресивний зарубіжний досвід у сфері регулювання економіки шляхом використання бюджетних механізмів, але роль та призначення державного бюджету багато в чому визначається специфікою національної економіки, тому його адаптація у вітчизняне господарське середовище повинна відбуватися з урахуванням усіх особливостей соціально-економічного розвитку України.

Ключові слова: бюджет; соціально-економічний розвиток; бюджетне регулювання; аналіз доходів та видатків; програмно-цільовий метод; ринкова економіка.

ОСОБЕННОСТИ БЮДЖЕТНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Аннотация

Статья посвящена исследованию бюджета государства как универсального инструмента распределения валового внутреннего продукта и определению его влияния на регулирование рыночной экономики Украины. В условиях формирования последней возникает вопрос эффективного финансового обеспечения и социально-экономического развития, в частности через использование государственного бюджета. Он является основным звеном государственных финансов, базовой составляющей функционирования финансовой системы. Современное состояние доходной и расходной части бюджета в условиях современных трансформаций хозяйственной жизни активизируют поиск новых возможных направлений оптимизации данного процесса. Доказано, что современное состояние бюджета государства имеет несбалансированную структуру, что вызывает множество негативных явлений общественно-экономического развития страны. Выявленные недостатки обусловлены прежде всего развитием программно - целевого метода исполнения бюджета, который заключается в непосредственном соприкосновении источников поступлений финансовых ресурсов с направлениями их использования. Исследование проводилось с использованием метода диалектики при определении целесообразности бюджета в условиях рыночной среды, аналитического метода, метода сравнения и синтеза при оценке современного состояния бюджета, а также - при определении перспектив его развития в условиях отечественной экономики. Стоит отметить, что бюджет уравнивает финансовые интересы субъектов распределительных отношений, обеспечивает сбалансированное развитие страны. Через бюджет финансируются основные направления общественного развития. Бюджет является особой формой перераспределительных отношений, поэтому требует значительного правового регулирования. В государственном бюджете страны указаны основные источники, формы, объем доходов и расходов, поэтому данная экономическая категория занимает ключевое место в системе регулирования хозяйственной системы рыночного типа. В статье рассматривается прогрессивный зарубежный опыт в сфере регулирования экономики путем использования бюджетных механизмов, но роль и назначение государственного бюджета во многом определяется спецификой национальной экономики, поэтому его адаптация в отечественную хозяйственную среду должна происходить с учетом всех особенностей социально-экономического развития Украины.

Ключевые слова: бюджет; социально-экономическое развитие; бюджетное регулирование; анализ доходов и расходов; программно-целевой метод; рыночная экономика.

Hanna Hryhorivna STAROSTENKO

Doctor of Economics, Professor,
Professor of Department of Economic Theory,
National State Tax Service University of Ukraine
Karl Marks str., 31, Irpin, 08201, Ukraine
E-mail: h_star@ukr.net
Phone: +380672549068

Andrii Vitaliovych SURZHENKO

Student of Faculty of Finance and Banking
National State Tax Service University of Ukraine
Karl Marks str., 31, Irpin, 08201, Ukraine
E-mail: h_star@ukr.net
Phone: +380672549068

Abstract

The article focuses on the state budget as a universal tool for the distribution of gross domestic product and to determine its effect on the regulation of market economy in Ukraine. With the formation of a developed market economy the question of effective financial support and regulation of social and economic development raises. State budget is the basic part of public finance and the main component of the financial system. The current situation with the revenue and expenditure of the budget in modern economic life transformation leads to search of possible ways of its optimization. It is proved that the present conditions of the state budget is characterized by its unbalanced structure that causes many negative effects on socio- economic development. The study has been

---

conducted using the method of dialectics in determining the role of the budget in a market economy, the analytical, comparison and synthesis methods are used in assessing the current state budget and in determining the prospects for its development in the context of the national economy too. It should be noted that the budget balances the financial interests of distributive relations, providing a balanced development in the country. The budget is a special form of redistributive relations therefore requires substantial regulation. In the State Budget it has been shown the main source form, revenues and expenditures, so this economic category holds a key place in the regulation of market-type economic system. In the article the progressive international experience in the regulation of the economy through the use of budgetary mechanisms is considered. But the role and purpose of the state budget are largely determined by the specifics of the national economy because of its adaptation to the national economic environment should take place with all the features of social and economic development of Ukraine.

Keywords: budget; socio-economic development; budget management; analysis of revenues and expenditures; program- target method; market economy.

JEL classification: H610, G180

Вступ

Бюджет є ефективним засобом здійснення державної політики, спрямованої на забезпечення життєдіяльності суспільства, і насамперед - ефективних процесів розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту між різними верствами населення, окремими господарськими структурами і територіями, усунення перешкод функціонування ринкових механізмів у розміщенні ресурсів та забезпеченні суспільними благами; стимулювання ділової і інвестиційної активності; підтримки рівня зайнятості, стабілізації економічного стану в державі.

На сучасному етапі розвитку суспільства загальноновизнано, що бюджет є головним інструментом регулювання економічної ситуації в країні. Роль бюджету в регулюванні економічних і соціальних процесів обумовлюється роллю держави в економічному житті.

Дослідженнями проблем бюджетного регулювання ринкової економіки в Україні завжди займалися провідні фінансисти, зокрема Василик О. Д., Єфименко Т. І., Кириленко О. П., Луніна І. О., Огонь Ц. Г., Опарін В. М., Павлюк К. В., Пасічник Ю. В., Федосов В. М., Чугунов І. Я., Юрій С. І. та інші. У працях цих науковців детально вивчалися як теоретичні, так і суто практичні питання щодо становлення, розвитку та функціонування бюджету як економічної категорії, аналізувалися питання формування та реалізації бюджетної політики на різних етапах побудови українського суспільства. Водночас невизначеною залишається частина розробки інформаційної бази для опрацювання комплексного регулювання ринкової економіки України.

Мета статті та завдання

Метою статті є дослідження сутності бюджетного регулювання ринкової економіки та вивчення проблематики функціонування бюджетного механізму України.

Основними завданнями статті є: теоретичне обґрунтування ролі державного бюджету в структурі механізмів регулювання ринкової економіки; дослідження стану бюджету держави на стадіях планування й виконання дохідної й видаткової частини, порівняння планових та фактичних показників дохідної, видаткової частини; розроблення рекомендаційної бази щодо розв'язання виявлених недоліків бюджетного механізму у сучасних умовах вітчизняної економіки та на основі вивчення зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу

Бюджетна система є провідною ланкою державних фінансів. Держава використовує бюджет як інструмент реалізації своєї соціально-економічної політики, адже він відображає складну систему перерозподільних відносин у суспільстві, охоплює практично кожного економічного суб'єкта. Бюджет виступає фінансовим посередником і фінансовою базою виконання державою своїх завдань.

Державний бюджет як самостійна ланка фінансової системи відображає ту частину розподільних відносин, яка пов'язана із формуванням і використанням централізованого фонду грошових коштів. Характерними ознаками таких відносин є те, що вони: відбивають двосторонні відносини держави з іншими економічними суб'єктами; регламентуються на законодавчому рівні; пов'язані із створенням фінансової бази для забезпечення виконання державою її функцій; характеризують перерозподіл доходів і коштів між видами економічної діяльності, сферами суспільного виробництва, регіонами, соціальними верствами населення; спрямовані на реалізацію основних завдань економічного і соціального розвитку країни.

Бюджет як самостійна економічна категорія є формою існування реальних, об'єктивно обумовлених розподільних відносин, які виконують специфічне призначення — задоволення потреб як суспільства загалом, так і кожного окремого його елемента.

Державний бюджет – це головний фінансовий план країни, що затверджується у встановленому законодавством порядку на певний календарний період з метою спрямування фінансових ресурсів від суб'єктів економіки в єдиний централізований фонд та їх ефективного розподілу на засадах економічної та соціальної оптимальності.

Відомо, що бюджет відображає участь держави у розподільних відносинах. Держава має право на участь у розподілі ВВП на підставі таких чинників: 1) за виконання нею суспільних функцій, адже податки та інші надходження до бюджету є платою суспільства за виконання державою своїх функцій, тобто трансфертами, отримувачем яких є держава та її інституційні органи; 2) на правах одного із безпосередніх створювачів самого ВВП як власник засобів виробництва в межах державного сектору економіки. Підприємці, службовці, робітники підприємств мають право на участь у розподілі у зв'язку з наявністю їхніх прав власності відповідно на засоби виробництва і робочу силу. Вони є суб'єктами фінансових відносин як безпосередні виробники. Їхніми зусиллями і їхньою працею створюється продукт підприємства або домогосподарства, що формує загальний ВВП.

Характеризуючи бюджет як економічну категорію і його призначення (роль) в соціально-економічній системі, варто зазначити, що [1, с. 236]: бюджет є особливою формою економічних відносин, які пов'язані із відокремленням частини виробленого у країні ВВП на користь держави з метою подальшого розподілу; за допомогою бюджету відбувається перерозподіл національного доходу між сферами економічного відтворення, територіями країни; держава використовує бюджет як інструмент реалізації своєї соціально-економічної політики; бюджет є головним забезпечувальним елементом господарства, оскільки в ньому зазначаються обсяги, джерела, напрямки фінансування економічної діяльності; бюджет є одним з головних індикаторів в економіці, бо саме за допомогою бюджету, досліджуючи напрями діяльності держави, шляхи і обсяги фінансування, можна простежити, які економічні процеси відбуваються в країні, яку політику проводить держава в соціально-економічній сфері, як економіка і суспільство реагує на реформи.

В умовах трансформації суспільства бюджет, за допомогою якого держава здійснює регулювання суспільно-економічних відносин, є основним елементом складного механізму економічної політики держави. Сучасний ринковий механізм господарювання в основному спрямований на розвиток саме економічного аспекту суспільних відносин і суттєво не зачіпає соціального. Однак суспільство є єдиним механізмом й розвиток економіки неможливий без розвиненої соціальної сфери. Ось чому регулювання економічних і соціальних процесів впроваджується державою здебільшого через державне регулювання.

Одним із ключових механізмів державного регулювання є бюджетна політика, яка становить сукупність заходів держави з організації та використання бюджетних ресурсів для забезпечення її економічного і соціального розвитку [2, с. 280]. Бюджетна політика розробляється як на законодавчому, так і на виконавчому рівні. Її сутність, з одного боку, полягає у відображенні в статтях доходів та видатків бюджету, у джерелах їх формування і напрямках використання. З іншого боку, бюджетна політика виявляється у формах і методах мобілізації бюджетних коштів та їх використанні на суспільні та загальнодержавні потреби. В Україні бюджетна політика на сучасному етапі спрямована на розв'язання таких завдань: сприяння процесу макроекономічної стабілізації здійснення податкової політики у напрямку стимулювання підприємницької діяльності, а також на виведення із „тіні” доходів підприємців; структурна перебудова економіки шляхом підвищення рівня економічного зростання; формування відносин у бюджетній системі в напрямку надання більшої самостійності місцевим бюджетам; пошук додаткових джерел доходів; переорієнтація бюджетних пріоритетів на досягнення високих показників людського розвитку.

Для реалізації бюджетної політики у країні створюється бюджетний механізм, у якому відображаються напрями бюджетної політики в соціально-економічному регулюванні. Бюджетний механізм містить сукупність засобів, які застосовує держава з метою організації бюджетних відносин та забезпечення належних умов для соціально-економічного розвитку. Фінансовими потоками, що пронизують фінансовий механізм, є доходи і видатки державного бюджету.

Доходи бюджету відіграють важливу роль у соціально-економічному розвитку країни. Централізація частини ВВП і фінансових ресурсів держави у бюджетах різних рівнів дає можливість проводити єдину фінансову політику, забезпечувати перерозподіл коштів на користь пріоритетних видів економічної діяльності, задовольняти приблизно на однаковому рівні потреби соціальної сфери, незалежно від того, на якій території функціонують її установи. Доходи бюджету, з одного боку, є результатом розподілу ВВП між різними учасниками відтворювального процесу, а з іншого, — об'єктом подальшого розподілу сконцентрованої в руках держави вартості, тому що остання використовується для формування бюджетів різних рівнів.

Законом України «Про Державний бюджет на 2014 рік» спрогнозовано доходи Державного бюджету України у сумі 395 304 327,7 тис. гривень, у тому числі доходи загального фонду Державного бюджету

України - у сумі 345 459 299,5 тис. гривень та доходи спеціального фонду Державного бюджету України - у сумі 49 845 028,2 тис. гривень [3].

Найбільшу частку у структурі доходів ДБУ складають податкові надходження, де переважає податок на додану вартість (44 % всіх доходів бюджету та 54 % всіх податкових надходжень. Податок на прибуток підприємств у структурі податкових надходжень складає 15,21 %. Наступним за розміром є акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції), разом з особливим податком на операції з відчуження цінних паперів та операцій з деривативами 10,24 %. Всі інші податки становлять приблизно від 0,02 % (ввільне мито) до 5,09 (ввільне мито).

До державного бюджету за 2013 рік надійшло 339,2 млрд. грн, що на 5,5 млрд. грн, або на 1,6 %, менше аналогічного показника попереднього року. У грудні 2013 року загальний обсяг доходів державного бюджету склав 30,4 млрд. грн, що на 9,9 млрд. грн, або на 24,6 %, менше, ніж у грудні 2012 року.

Річний план не виконано на 12,0 млрд. грн, або на 3,4 %. План не виконано практично за усіма основними податковими джерелами надходжень. Зокрема, податок на прибуток підприємств не виконано на 3,6 млрд. грн, або на 6,2 %, податок на додану вартість – на 7,4 млрд. грн, або на 5,5 %, акцизний податок з вироблених в Україні товарів – на 4,4 млрд. грн., або на 14,2 %, ввільне мито – на 1,8 млрд. грн, або на 12,0 % [7].

Основним чинником падіння темпів приросту бюджетних надходжень стало падіння обсягів податкових надходжень, зокрема податку на додану вартість, якого з початку року надійшло на 7,1 % менше, ніж за відповідний період попереднього року. Таке скорочення надходжень основного бюджетотвірного податку створює ризик невиконання річного плану за доходами загалом [5]. Акумуляування бюджетних коштів відбувається з метою фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку країни.

Планування бюджетних видатків пов'язане насамперед з необхідністю забезпечення пропорційного розвитку економіки держави. На відміну від планування доходів, планування видатків не має імовірнісного характеру. На сучасному етапі розвитку України постає надзвичайно гостра проблема зменшення видаткової частини бюджету, адже в останні роки Держбюджет України є дефіцитним через постійне зростання видаткової частини.

Законом України «Про Державний бюджет на 2014 рік» спрогнозовано наступні суми видатків: видатки Державного бюджету України у сумі 462 211 728,3 тис. гривень, у тому числі видатки загального фонду Державного бюджету України - у сумі 408 073 741,9 тис. гривень та видатки спеціального фонду Державного бюджету України - у сумі 54 137 986,4 тис. гривень.

Показники структури видатків ДБУ свідчать про досить високий рівень фінансування соціального захисту та соціального забезпечення (близько 30 %) загальнодержавних функцій (близько 21 %). Найменше фінансуються охорона довкілля та житлово-комунального господарства.

За 2013 рік спостерігалася наступні тенденції щодо виконання видаткової частини бюджету. Видатки Державного бюджету України за 2013 рік виконано у сумі 403,4 млрд. грн., що на 2,0 % більше показника минулого року. У грудні 2013 року видатки становили 49,2 млрд. грн, що на 7,5 % менше, ніж аналогічний показник 2012 року [6].

За статтями видатків за функціональною класифікацією порівняно з груднем 2012 року спостерігалися такі зміни: видатки на загальнодержавні функції зменшилися на 5,2 % та становили 5,1 млрд. грн; видатки на оборону збільшилися на 26,4 % та склали 2,6 млрд. грн; видатки на громадський порядок, безпеку та судову владу збільшилися на 1,9 % та становили 5,6 млрд. грн; видатки на економічну діяльність збільшилися на 9,9 % та склали 6,4 млрд. грн; видатки на охорону навколишнього природного середовища зменшилися на 1,1 % та склали 1,1 млрд. грн; видатки на житлово-комунальне господарство зменшилися на 24,0 % та склали 44,4 млн. грн; видатки на охорону здоров'я збільшилися на 59,8 % та склали 3,1 млрд. грн; видатки на духовний та фізичний розвиток збільшилися на 28,8 % та склали 1,0 млрд. грн; видатки на освіту збільшилися на 9,8 % та склали 3,7 млрд. грн; видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення збільшилися на 14,4 %, їх обсяг становив 7,7 млрд. грн. [7].

Бюджет України 2014 і попереднього 2013 року є дефіцитним, тобто видатки бюджету значно перевищують доходи. Причинами цього явища є: недостатній рівень ефективності виробництва; розрив і мала ефективність економічних зв'язків; значне зростання і нераціональна структура бюджетних видатків; неефективність бюджетного механізму; недостатній рівень бюджетних доходів; постійна зміна фінансово-нормативної бази. Теоретично можна виділити три основні методи подолання бюджетного дефіциту: збільшення дохідної частини бюджету; скорочення видаткової частини; скорочення дефіциту шляхом здійснення зовнішніх і внутрішніх позик [8, с. 100].

Україні слід комплексно застосовувати кожен із цих методів, зокрема: значною мірою слід збільшити дохідну частину бюджету шляхом проведення реформування податкової системи методами споживчого оподаткування та посилення ролі прямого оподаткування, оптимізації приватизаційної політики шляхом розробки й запровадження приватизаційних програм, а також відмовою від приватизації стратегічно важливих об'єктів для країни; необхідно значно скоротити видаткову частину шляхом скорочення управлінських видатків і методами скорочення кількості державних установ, які

дублюють функції одна одної, у сфері оборони слід шляхом встановлення оптимальної кількості військовослужбовців і скорочення закупівлі військової техніки скоротити видатки, також слід скоротити дотації і субвенції державним підприємствам і місцевим бюджетам.

Таким чином, в Україні слід продовжувати удосконалювати систему програмного бюджетування, використовувати методи подолання бюджетного дефіциту. Також необхідно розв'язати проблему політичного лобювання при бюджетному плануванні шляхом відокремлення бізнесу від політики, використовуючи вдосконалення законодавчої бази.

Щоб розв'язати проблему дефіциту бюджету в Україні, слід збільшити дохідну частину бюджету. Це можна зробити, використовуючи досвід США в податковій політиці шляхом акцентування уваги на прямому оподаткуванні замість непрямого. В Україні податки платять незалежно від рівня прибутку. Тобто і більш, і менш заможні громадяни й підприємці сплачують однакову кількість податкових платежів до бюджету. У США навпаки — акцентується увага на прибутковому оподаткуванні, яке є більш соціально справедливим. Однак у цьому контексті в жодному разі не слід збільшувати податкові ставки податку з доходів фізичних осіб та податку на прибуток підприємств. Навпаки, їх необхідно зменшити, тобто створити умови, коли сплачувати податки стане вигідно як для підприємців, так і для фізичних осіб. Утім, не слід забувати й про податковий контроль, адже постане велика спокуса перед платниками податків продовжувати ухилятися від їх сплати, тому необхідно вдосконалити законодавчу базу та посилити фіскальний нагляд.

Також Україні слід адаптувати досвід у сфері планування бюджету та міжбюджетних відносин у США. Необхідно вдосконалити систему планування й прогнозувати доходи й видатки бюджету хоча б на декілька періодів наперед (на 3-5 років). У сфері міжбюджетних відносин необхідно зменшити дотаційність рецесивних регіонів та взяти курс на децентралізацію бюджетних відносин, коли створений у регіонах ВВП у значних обсягах буде залишатись на місцях, винятком можуть бути трансферти, які будуть спрямовуватись на зростання рівня добробуту громадян регіону. Однак це потрібно робити не одразу, а поступово змінюючи законодавчу базу для попередження стрімких процесів у бюджетній системі України.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Державний бюджет виконує вирішальну роль у фінансовому регулюванні ринкової економіки, оскільки він є основним кошторисом держави, в якому зазначаються доходи і видатки, а також - джерела їх фінансування. Саме в цих категоріях, головним чином, визначаються напрямки функціонування держави (в контексті виконання державою своїх функцій), напрямки державної соціально-економічної політики (в контексті визначеності спрямування фінансових ресурсів), напрямки залучення коштів для виконання державою поставлених завдань.

У плануванні й виконанні дохідної частини бюджету України виявлено наступні проблеми: недосконала система планування доходів призводить до значних обсягів недонадходжень до бюджету, відсутність розробленої економічної стратегії країни на декілька років сприяє посиленню невизначеності при плануванні й виконанні дохідної частини, через недосконалість законодавчої бази значною мірою знижується ефективність використання бюджетних доходів. У системі планування й виконання видаткової частини спостерігається тенденція до оптимізації показників планування й виконання, втім через недоліки в програмно-цільовому бюджетуванні набувають значного розвитку негативні явища, такі, як значний рівень тінізації економіки (внаслідок відсутності чітко встановленої податкової політики), політичного лобювання бізнес-інтересів на стадії проектування видаткової частини, некоректні з погляду фінансової теорії і практики напрямки фінансування бюджетного дефіциту (великою мірою спостерігається розпродаж національного багатства за останні роки). У сфері міжбюджетних відносин негативними є тенденції до неоптимального розподілу міжбюджетних трансфертів. Спостерігається тенденція до значного рівня централізації національних доходів, що призводить до необґрунтованості міжбюджетного вирівнювання територій. Це призводить до зростання кількості рецесивних регіонів у державі.

Для розв'язання окреслених проблем Україні слід використовувати досвід країн з розвинутою ринковою економікою в бюджетному регулюванні, використовуючи аспекти конкурентної і кооперативної моделі. Для подолання дефіциту бюджету слід розширити дохідну базу шляхом запровадження американського досвіду у податковій політиці, а саме наданням прерогативи прямому оподаткуванню.

Для підвищення ефективності використання бюджетних коштів Україні слід удосконалювати систему програмного бюджетування шляхом вдосконалення законодавчої бази у цій сфері, обмеження органів, які розробляють і впроваджують програми, розширення фінансування цільових програм.

Список літератури

1. Юхименко, П. І. Теорія фінансів [Текст] : підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. -К. : ЦУЛ,2010. -576 с.
2. Пасічник, Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн [Текст] : навч. посіб. / Ю. В. Пасічник. - 2-ге вид., перероб. і доп. — К. :Знання-Прес, 2003. — 523 с.
3. Про Державний бюджет України на 2014 рік [Електронний ресурс] : закон України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-18>.
4. Про державні цільові програми [Електронний ресурс] : закон України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
6. Про Державний бюджет України на 2013 рік [Електронний ресурс] : закон України. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>.
7. Моніторинг основних бюджетних доходів [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Monitoring%20Month%202013/2013_12_budget_new_ukr.pdf.
8. Невінчаний, І. С. Основні шляхи подолання бюджетного дефіциту в Україні [Текст] / І. С. Невінчаний // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наук. праць. — 2007. —№ 6. — с. 98—101.

References

1. Yukhimenko, P. (2010). *The theory of finance*. Kyiv:TSUL.
2. Beekeeper, Y. (2003). *The budget system of Ukraine and foreign countries*. Kyiv: Knowledge Press.
3. Law of Ukraine "On State Budget of Ukraine for 2014". (2014). Retrieved April 15, 2014, from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/719-18>
4. Law of Ukraine "On State Target Program". (n.d.). Retrieved April 15, 2014, from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>
5. The official website of the Ministry of Finance of Ukraine. (2014). Retrieved April 15, 2014, from <http://www.minfin.gov.ua/>
6. Law of Ukraine "On State Budget of Ukraine for 2013". (2013). Retrieved April 15, 2014, from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>
7. Monitoring of main budget revenue. (2014). Retrieved April 15, 2014, from http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Monitoring%20Month%202013/2013_12_budget_new_ukr.pdf
8. Nevinchanyy, I (2007). *The main ways to overcome the budget deficit in Ukraine. Formation of Market Relations in Ukraine*, 171, 98-101.

Стаття надійшла до редакції 21.03.2014 р.